

ІНСТИТУТ ПЕДАГОГІКИ
НАПН УКРАЇНИ

ТОПУЗОВ О. М. АЛЕКСЕЄВА С. В.

Робоча програма дисципліни

РОЗВИТОК

ПРОФЕСІЙНОЇ КАР'ЄРИ В ОСВІТІ

для здобувачів вищої освіти

Ступінь «Доктор філософії»
Спеціальність 011
Освітні, педагогічні науки

Київ – 2023

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ПЕДАГОГІКИ**

ТОПУЗОВ О. М. АЛЕКСЄЄВА С. В.

**РОЗВИТОК ПРОФЕСІЙНОЇ КАР'ЄРИ В ОСВІТІ
РОБОЧА ПРОГРАМА**

дисципліни для здобувачів вищої освіти

ступінь «Доктор філософії»

спеціальність: *011 Освітні, педагогічні науки*

КИЇВ
Педагогічна думка
2023

УДК 37.018.43:005.336.1(0.034.2)

Робоча програма затверджена на засіданні вченої ради Інституту педагогіки НАПН України (протокол № 12 від «31» серпня 2022 р.).

Топузов О. М., Алексеева С. В. Розвиток професійної кар'єри в освіті. Робоча програма навчальної дисципліни для здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії за спеціальністю 011 «Освітні, педагогічні науки» / О. М. Топузов, С. В. Алексеева. [Електронне видання]. – Київ: Педагогічна думка, 2023. – 22 с.

DOI: 10.32405/978-966-644-688-9-2022-24

ISBN 978-966-644-688-9

Рецензенти:

Опалюк Тетяна Леонідівна, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри соціальної педагогіки і соціальної роботи Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка.

Малихін Олександр Володимирович, доктор педагогічних наук, доцент, головний науковий співробітник відділу дидактики Інституту педагогіки НАПН України.

Вивчення навчальної дисципліни «Розвиток професійної кар'єри в освіті» сприятиме ознайомленню аспірантів з практикою розвитку професійної кар'єри в освітній практиці й науковій вітчизняній та зарубіжній літературі. Такий підхід сприятиме опануванню змісту професійної кар'єри на концептуальних засадах наукових положень педагогіки, психології, теорії творчості, закономірностей і принципів в галузі освіти, що реалізується через стійке прагнення до побудови професійної кар'єри, професійної самореалізації, самоусвідомлення кар'єрної орієнтації, розширення кар'єроорієнтованих знань, спеціальних умінь, навичок, формування професійно важливих якостей.

The study of the academic discipline "Professional career in education" will contribute to the familiarization of graduate students with the practice of developing a professional career in educational practice and scientific domestic and foreign literature. This approach will contribute to mastering the content of a professional career on the conceptual basis of scientific provisions of pedagogy, psychology, theory of creativity, laws and principles in the field of education, which is realized through a persistent desire to build a professional career, professional self-realization, self-awareness of career orientation, expansion career-oriented knowledge, special abilities, skills, formation of professionally important qualities.

© Інститут педагогіки НАПН України, 2023 рік

© Педагогічна думка, 2023 рік

© Топузов Олег Михайлович, 2023 рік

© Алексеева Світлана Володимирівна, 2023 рік

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів – 1	Галузь знань: 01 – «Освіта/Педагогіка»	за вибором аспіранта
Загальна кількість годин – 30		
Модулів – 1	011 «Освітні, педагогічні науки»	Рік підготовки:
Змістових модулів – 3		2-й, Семестр
		4-й, Лекції
Індивідуальне заняття не передбачено	Освітній ступінь: доктор філософії	4 год.
		Семінарські
		6 год.
		Практичні
		**
		Самостійна робота
		20 год.
		Вид контролю: залік

*Примітка

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної роботи і індивідуальної роботи становить: для денної форми навчання – 1:2.

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

2.1. **Метою** навчальної дисципліни «Розвиток професійної кар'єри в освіті» є ознайомлення аспірантів з практикою розвитку професійної кар'єри в освітній практиці й умовах війни та повоєнного відновлення.

2.2. Основними **завданнями** навчальної дисципліни «Розвиток професійної кар'єри в освіті» є :

1. Опанування поняття професійної кар'єри на концептуальних засадах наукових положень педагогіки, психології, теорії творчості, закономірностей і принципів в галузі освіти, що реалізується через стійке прагнення до побудови професійної кар'єри, професійної самореалізації, самоусвідомлення кар'єрної орієнтації, розширення кар'єроорієнтованих знань, спеціальних умінь, навичок, формування професійно важливих якостей;

2. Ознайомлення із положеннями гуманістичної, компетентнісної парадигм, освіти упродовж життя; ідеї національної культури; філософські й соціологічні концепції; теорії мотивації, творчості, аксіології, культурології; європейські тенденції розвитку освіти; методологічними підходами та сучасними вимогами до професійної компетентності та прагненнями до кар'єрного зростання;

3. Набуття ефективних навичок до розвитку професійної кар'єри на основі опанування кар'єроорієнтованого змісту, застосування форм і методів підготовки, упровадження інноваційних технологій, що забезпечують сформованість готовності до розвитку професійної кар'єри умовах війни та повоєнного відновлення;

4. Підвищення рівня готовності до професійної кар'єри в освіті та забезпечення ефективності такої підготовки умовах війни та повоєнного відновлення;

5. Формування позитивного ставлення до професійної кар'єри, здатність до дій і комплексу заходів щодо реалізації кар'єрної стратегії умовах війни та повоєнного відновлення.

Вивчення дисципліни сприятиме формуванню:

інтегральної компетентності (ІК) щодо здатності розв'язувати комплексні науково-дослідницькі проблеми в галузі освіти (відповідно до цілей і завдань професійно-педагогічної та дослідно-інноваційної діяльності), що передбачає переосмислення наявних та створення нових фундаментальних теоретичних знань та запровадження новітньої професійно-педагогічної практики.

загальних компетентностей (ЗК):

- ЗК 1. Здатність і готовність здобувати концептуальні та методологічні знання в галузі освіти та розуміти їхню сутність.

- ЗК 2. Здатність і готовність до виконання науково-дослідної діяльності в галузі освіти на засадах превалювання аналітичного, критичного та креативного мислення.

- ЗК 3. Здатність і готовність до ефективної і продуктивної наукової комунікації в парадигмі взаємодії суб'єктів освітньої діяльності.

- ЗК 4. Здатність і готовність використовувати інформаційні технології в процесі реалізації сучасно-доцільних наукових підходів, технологій, форм організації, методів, прийомів і засобів навчання в закладах вищої та загальної середньої освіти.

- ЗК 5. Здатність і готовність до аналізу і синтезу актуальної професійно значущої інформації в галузі освіти з різних джерел.

- ЗК 6. Здатність і готовність до безперервного особистісного та професійно-педагогічного саморозвитку та самовдосконалення.

- ЗК 7. Здатність і готовність до генерування нових науковозначущих ідей як результату креативного мислення під час здійснення науково-дослідної діяльності в галузі освіти та професійно-

педагогічної діяльності.

- ЗК 8. Здатність і готовність імплементувати в освітній процес інноваційні практики на основі реалізації сучасно-доцільних наукових підходів, технологій, форм організації, методів, прийомів і засобів навчання в закладах вищої та загальної середньої освіти.

- ЗК 9. Здатність і готовність до стимулювання вияву суб'єктності учасників освітнього процесу (з превалюванням мотиваційної складової).

- ЗК 10. Здатність і готовність до організаційно-управлінської діяльності в закладах вищої та загальної середньої освіти з акцентуацією на морально-етичній компоненті).

- ЗК 11. Здатність і готовність до популяризації української культурної спадщини, національних цінностей на засадах інтеграції до загальноєвропейських і глобальних цінностей.

- ЗК 12. Здатність і готовність до соціально-управлінської діяльності на засадах поваги до індивідуальності особистості та людиноцентристської довірчо-партнерської взаємодії.

- ЗК 13. Здатність і готовність до науково-дослідної та професійно-педагогічної рефлексії фахові (професійні) компетентності (ПК):

- ФК 1. Науково-комунікаційна компетентність виявляється в здатності і готовності здійснювати письмову та усну інтеракцію на високому рівні володіння державною та іноземними мовами.

- ФК 2. Дидактико-методична компетентність виявляється в здатності і готовності застосовувати в освітньому процесі сучасно-доцільні наукові підходи, технології, форми організації, методи, прийоми і засоби навчання в закладах вищої та загальної середньої освіти.

- ФК 3. Цифрова (діджитальна) компетентність виявляється в здатності і готовності застосовувати сучасні цифрові технології під час організації та здійснення освітнього процесу в закладах вищої та загальної середньої освіти та під час здійснення науково-дослідної діяльності.

- ФК 4. Психолого-педагогічна компетентність виявляється в здатності і готовності визначати й ураховувати в освітньому процесі індивідуально-психологічні та індивідуальнотипологічні особливості учнів або/і студентів (відповідно до рівня освіти, який здобувається) та під час здійснення науководослідної діяльності.

- ФК 5. Організаційно-управлінська компетентність, яка виявляється в здатності і готовності управляти організацією та здійсненням освітнього процесу в закладах вищої та загальної середньої освіти на засадах превалювання морально-етичної компоненти та в процесі керування здійсненням науководослідної діяльності.

- ФК 6. Лідерська компетентність, яка виявляється в здатності і готовності виявляти суб'єктні якості під час організації та управління освітнім процесом в закладах вищої та загальної середньої освіти.

- ФК 7. Інклюзійно-дидактична компетентність, яка виявляється в здатності і готовності створювати психологічно та дидактично комфортне безпечне освітнє середовище (відповідно до рівня освіти, який надається).
- ФК 8. Компетентність популяризації здорового способу життя, яка виявляється в здатності і готовності інтегрувати в зміст освіти питання і проблеми, безпосередньо пов'язані з використанням здоров'язбережувальних технологій під час освітнього процесу (відповідно до рівня освіти, який надається) зокрема та в житті загалом.
- ФК 9. Дослідницько-проектувальна компетентність, яка виявляється в здатності і готовності здійснювати проектування науково-дослідної діяльності в освітньому процесі на засадах превалювання аналітичного, критичного та креативного мислення.
- ФК 10. Аналітико-прогностична компетентність, яка виявляється в здатності і готовності здійснювати процес аналізу та синтезу задля забезпечення науково-обґрунтованої прогностики результатів освітнього процесу, управління освітніми процесами та системами (відповідно до рівня освіти, який надається).
- ФК 11. Організаційно-інтеграційна компетентність, яка виявляється в здатності і готовності організувати на засадах реалізації інтеграційного та голістичного підходів освітній процес як процес сталого розвитку учнів або/і студентів (відповідно до рівня освіти, який здобувається).
- ФК 12. Контрольно-оцінювальна компетентність, яка виявляється в здатності і готовності контролювати й оцінювати результати навчання учнів або/і студентів (відповідно до рівня освіти, який надається), а також результати управління освітніми процесами та системами на засадах голістичного та інтеграційного підходів.
- ФК 13. Інноваційно-дослідницька компетентність, яка виявляється в здатності і готовності застосовувати сучаснодоцільні наукові підходи, технології, форми організації, методи, прийоми і засоби навчання в закладах вищої та загальної середньої освіти, а також спиратися на їхнє теоретико-методологічне обґрунтування в процесі здійснення науково-дослідної діяльності.
- ФК 14. Компетентність безперервного професійнопедагогічного саморозвитку, яка виявляється в здатності і готовності підвищувати рівень власної професійнопедагогічної майстерності на константній основі через поєднання формальної, неформальної та інформальної освіти.
- ФК 15. Рефлексійно-дослідницька компетентність, яка виявляється в здатності і готовності здійснювати системний і систематичний моніторинг результатів власної науководослідницької та професійно-педагогічної діяльності на рефлексійній основі.

Результати навчання дисципліни «Розвиток професійної кар'єри в освіті» можна вважати успішними за умови досягнення **програмних результатів**:

- ПРН 1 - знання концептуальні та методологічні, знання в галузі освіти; - знання про способи здобуття концептуально-методологічного знання; - уміння здобувати та оновлювати на константній основі концептуальні та методологічні знання в галузі освіти
- ПРН 2 - знання про методологію та технології науково-дослідної діяльності в галузі освіти; - знання про аналітичне, критичне та креативне мислення; - уміння застосовувати методологію та технології науководослідної діяльності; - уміння здійснювати науково-дослідну діяльність на основі аналітичного, критичного та креативного мислення
- ПРН 3 - знання про комунікацію в освітній і науковій діяльності; - знання про особливості наукової комунікації в парадигмі взаємодії суб'єктів освітньої діяльності (індивідуальний, груповий, колективний рівні); - уміння здійснювати комунікацію в освітній і науковій діяльності; - уміння ефективно і продуктивно здійснювати наукову комунікацію в парадигмі взаємодії суб'єктів освітньої діяльності (індивідуальний, груповий, колективний рівні)
- ПРН 4 - знання про сучасні інформаційні технології, форми, методи та засоби їх використання в освітньому процесі та науководослідній діяльності; - знання про сучасно-доцільні наукові підходи, технології, форми організації, методи, прийоми і засоби навчання в закладах вищої та загальної середньої освіти на основі застосування новітніх інформаційних технологій; - уміння застосовувати сучасні інформаційні технології в освітньому процесі та науководослідній діяльності; - уміння використовувати розмаїття наявних технологій, форм організації, методів, прийомів і засобів навчання в закладах вищої та загальної середньої освіти (на основі застосування новітніх інформаційних технологій)
- ПРН 5 - знання про аналіз і синтез як теоретичний метод науковопедагогічного дослідження; - знання про способи здобуття професійно значущої інформації в галузі освіти з різних джерел; - уміння здійснювати аналіз і синтез інформації в галузі освіти; - уміння визначати актуальність професійно значущої інформації; - уміння працювати з різними джерелами інформації
- ПРН 6 - знання про саморозвиток та самовдосконалення особистості, теорії особистості; - знання про особливості професійно-педагогічного саморозвитку та самовдосконалення суб'єктів освітньої і наукової діяльності; - уміння саморозвитку особистості; - уміння самовдосконалення особистості; - уміння професійно-педагогічного саморозвитку та самовдосконалення вчителя закладу загальної середньої освіти/ викладача закладу вищої освіти/ науково-педагогічного працівника

- ПРН 7 - знання про креативне мислення особистості; - знання про способи генерування науково-значущих ідей в галузі освіти під час здійснення науково-дослідної та професійно-педагогічної діяльності; - уміння мислити креативно; - уміння генерувати нові науково-значущі ідеї в галузі освіти
- ПРН 8 - знання про організацію сучасного освітнього процесу(його особливості в закладах вищої та загальної середньої освіти); - знання про наукові підходи, технології, форми організації, методи, прийоми і засоби навчання в закладах вищої та загальної середньої освіти; - уміння імплементувати в освітній процес інноваційні освітньо-педагогічні практики; - уміння адаптувати новітні західноєвропейські та світові освітньо-педагогічні практики до потреб системи освіти в Україні
- ПРН 9 - знання про суб'єкта освітнього процесу, суб'єктність особистості та суб'єкт-суб'єктну взаємодію учасників освітнього процесу; - знання про мотивацію, мотивацію навчання, теорії мотивації; - знання про способи стимулювання вияву суб'єктності учасників освітнього процесу; - уміння діагностування ієрархії навчальних мотивів суб'єктів освітнього процесу; - уміння стимулювати вияв суб'єктності учасників освітнього процесу
- ПРН 10 - знання про організаційно-управлінську діяльність у закладах вищої та загальної середньої освіти; - знання про морально-етичні основи організації та здійснення освітнього процесу; - уміння організувати та управляти освітнім процесом; - уміння дотримуватися етичних норм в організації та управлінні освітньою діяльністю
- ПРН 11 - знання про соціум та особливості соціально-управлінської діяльності; - знання про індивідуума, особистість та індивідуальність особистості; - знання про права і свободи людини; - уміння застосовувати розмаїття способів популяризації української культурної спадщини в освітньому процесі; - уміння інтегрувати національні, загальноєвропейські і глобальні цінності в змісті освіти
- ПРН 12 - знання про соціум та особливості соціально-управлінської діяльності; - знання про індивідуума, особистість та індивідуальність особистості; - знання про права і свободи людини; - уміння управляти закладами вищої та загальної середньої освіти на засадах поваги до індивідуальності особистості учасників освітнього процесу
- ПРН 13 - знання про рефлексію, науково-дослідну та професійнопедагогічну рефлексію; - знання про самостійність та автономність суб'єктів освітньої і науково-дослідної діяльності; - рефлексійні вміння особистості; - рефлексійні вміння суб'єкта освітньої і науково-дослідної діяльності; - уміння виявляти самостійність і автономність в освітній, професійно-педагогічній і науково-дослідній діяльності
- ПРН 14 - знання про наукову комунікацію українською мовою; - знання стратегій комунікації учасників освітнього та науководослідного

процесів; - знання іноземної мови на рівні B2/C1 відповідно до глобальної шкали Загальноєвропейських рекомендацій з мовної освіти; - уміння здійснювати наукову комунікацію (усно і письмово) українською мовою (іноземною/іноземними мовами); - уміння презентувати усно і письмово результати науководослідної діяльності українською мовою (іноземною/іноземними мовами)

- ПРН 15 - знання з дидактики середньої та вищої школи; - знання часткових (предметних методик); - знання про новітні методологічні підходи, закономірності і принципи освіти, технології, методики, форми організації, методи, прийоми, засоби навчання; - знання сучасних досягнень психодидактики, медіа-дидактики та ін.; - знання про ключові компетентності учнів або/і студентів (відповідно до рівня освіти, який здобувається) та наскрізні уміння (soft skills); - уміння визначати методологію науково-педагогічного дослідження з дидактики вищої та середньої школи; - уміння застосовувати в освітньому процесі технології, методики, форми організації, методи, прийоми, засоби навчання

- ПРН 16 - знання про сучасні цифрові технології, цифрові гаджети, їхнє - програмне забезпечення та потенційні можливості їх використання в освітній і науково-дослідній діяльності; - знання про «четверту промислову революцію» та «Education 4.0» та відповідні тенденції змін в системі освіти України, країнах Західної Європи та інших розвинених країн світу; - уміння використовувати сучасні цифрові технології, цифрові гаджети, їхнє програмне забезпечення для використання в освітній і науково-дослідній діяльності; - уміння використовувати відкриті електронні (цифрові) освітні ресурси в освітній, професійно-педагогічній і науково-дослідній діяльності в галузі освіти;

- ПРН 17 - знання про індивідуально-психологічні та індивідуальнотипологічні особливості учнів або/і студентів (відповідно до рівня освіти, який надається); - знання психолого-педагогічних основ організації та здійснення освітньої діяльності в закладах вищої та загальної середньої освіти; - знання психолого-педагогічних основ здійснення науководослідної діяльності в галузі освіти; - уміння діагностувати індивідуально-психологічні та індивідуально-типологічні особливості учнів або/і студентів (відповідно до рівня освіти, який надається); - уміння організувати та здійснювати освітню діяльність на засадах урахування її психолого-педагогічних основ; - уміння визначати значущі психолого-педагогічні особливості суб'єктів освітнього процесу та їх вплив на досягнення результатів науково-дослідної діяльності в галузі освіти; - уміння розробляти індивідуальні освітні траєкторії учнів або/і студентів на основі визначення їхніх індивідуальнопсихологічних та індивідуально-типологічних особливостей

- ПРН 18 - знання про особливості організаційно-управлінської діяльності в сучасних закладах вищої та загальної середньої освіти; - знання про способи реалізації технологій управління в галузі освіти; -

уміння організувати й управляти освітнім процесом на засадах збереження психічного здоров'я його суб'єктів, запобігання їхньому професійному вигоранню тощо; - уміння реалізації технологій управління в галузі освіти

- ПРН 19 - знання теорій лідерства; - знання про суб'єктні якості особистості та способи їх вияву в освітній діяльності та професійно-педагогічній діяльності вчителя / викладача; - знання про роль лідерства під час організації та управління освітнім процесом в закладах вищої та загальної середньої освіти; - уміння діагностування лідерських якостей суб'єктів освітнього процесу; - уміння реалізовувати суб'єкт-суб'єктну взаємодію в освітній, професійно-педагогічній та науково-дослідній діяльності на засадах лідерства
- ПРН 20 - знання про психологічний і дидактичний комфорт в освітньому процесі; - знання про психолого-дидактичні особливості організації та здійснення інклюзійного навчання; - знання про можливості і засоби створення психологічно та дидактично комфортного інклюзійного освітнього середовища (відповідно до рівня освіти, який надається); - знання про основи організації науково-дослідної діяльності в галузі інклюзійної освіти (на рівні загальної середньої та вищої освіти); - уміння діагностування індивідуально-психологічних й індивідуально-типологічних особливостей суб'єктів освітнього процесу з особливими потребами; - уміння враховувати індивідуально-психологічні й індивідуально-типологічні особливості суб'єктів освітнього процесу з особливими потребами під час створення психологічно та дидактично комфортного інклюзійного освітнього середовища (відповідно до рівня освіти, який надається); - уміння організувати науково-дослідну діяльність
- ПРН 21 - знання про способи популяризації здорового способу життя; - знання про можливості і способи інтеграції до змісту освіти питань, безпосередньо пов'язаних із використанням здоров'язберезувальних технологій під час освітнього процесу (відповідно до рівня освіти, який надається) зокрема та в житті загалом; - уміння популяризації здорового способу життя; - уміння інтеграції до змісту освіти питань, безпосередньо пов'язаних із використанням здоров'язберезувальних технологій
- ПРН 22 - знання про розвиток аналітичного, критичного та креативного мислення; - знання про проєктування науково-дослідної діяльності в освітньому процесі на засадах превалювання аналітичного, критичного та креативного мислення; - уміння розвивати аналітичне, критичне та креативне мислення суб'єктів освітнього процесу; - уміння проєктувати науково-дослідну діяльність в освітньому процесі на засадах превалювання аналітичного, критичного та креативного мислення
- ПРН 23 - знання про аналітико-прогностичну діяльність та її інтеграцію до освітньої та науково-дослідної діяльності як їхньої

невіддільної компоненти; - знання про процеси аналізу та синтезу як засобу забезпечення науково-обґрунтованої прогностики результатів освітнього процесу; - уміння здійснювати аналітико-прогностичну діяльність як невіддільну компоненту освітньої та науково-дослідної діяльності

- ПРН 24 - знання про сталий розвиток особистості в освітній і науково-дослідній діяльності; - знання про організацію сталого розвитку учнів або/і студентів (відповідно до рівня освіти, який здобувається) на засадах реалізації інтеграційного та голістичного підходів; - уміння забезпечення сталого розвитку суб'єктів освітнього процесу; - уміння підтримувати сталий розвиток учнів або/і студентів (відповідно до рівня освіти, який здобувається) на засадах реалізації інтеграційного та голістичного підходів
- ПРН 25 - знання про контроль і оцінювання результатів навчання учнів або/і студентів (відповідно до рівня освіти, який надається) на засадах голістичного та інтеграційного підходів; - уміння здійснювати системний і систематичний контроль і оцінювання результатів навчання учнів або/і студентів (відповідно до рівня освіти, який надається) на засадах голістичного та інтеграційного підходів; - уміння розробляти системний моніторинг результатів навчання учнів або/і студентів (відповідно до рівня освіти, який надається) на засадах голістичного та інтеграційного підходів
- ПРН 26 - знання про інноватику в науці загалом та в освіті зокрема; - знання про новітні методологічні підходи в освіті, технології, форми організації, методи, прийоми і засоби навчання в закладах вищої та загальної середньої освіти; - уміння інтегрувати новітні та класичні методологічні підходи в галузі освіти під час здійснення освітньої та науково-дослідної діяльності; - уміння імплементувати положення новітніх методологічних підходів, а також інноваційні технології, форми організації, методи, прийоми і засоби навчання в закладах вищої та загальної середньої освіти в освітню практику та практику здійснення науково-педагогічних досліджень
- ПРН 27 - знання про саморозвиток особистості загалом і саморозвиток в освітній і науково-дослідній діяльності зокрема; - знання про можливості і способи вдосконалення професійно-педагогічної майстерності на константній основі через поєднання формальної, неформальної та інформальної освіти; - уміння стимулювати саморозвиток особистості в освітній і науково-дослідній діяльності; - уміння вдосконалювати професійно-педагогічну майстерність через поєднання формальної, неформальної та інформальної освіти
- ПРН 28 - знання про рефлексію особистості; - знання про науково-дослідницьку та професійнопедагогічну рефлексію; - уміння здійснювати системний і систематичний моніторинг результатів власної освітньої діяльності; - уміння здійснювати системний і систематичний моніторинг

результатів власної науково-дослідницької та професійно-педагогічної діяльності на рефлексійній основі.

Програма навчальної дисципліни «Професійна кар'єра в освіті» складається з трьох змістовних модулів. На вивчення навчальної дисципліни відводиться 30 годин / 1 кредити за ЄКТС.

3. ПРОГРАМА ТА СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «РОЗВИТОК ПРОФЕСІЙНОЇ КАР'ЄРИ В ОСВІТІ»

Назви блоків (модулів) і тем	Кількість годин				
	усього	у тому числі			
		лекції	семінарські	практичні	самостійна робота
Змістовий модуль 1. Кар'єра і професійна самореалізація особистості					
Тема 1. Поняття кар'єри. Професійна кар'єра в соціокультурному середовищі в умовах війни та повоєнного відновлення	3	1			2
Тема 2. Професійне просування й кар'єра в освіті	3		1		2
Тема 3. Кар'єрне зростання як показник професійного успіху особистості в умовах війни та повоєнного відновлення	3		1		2
Тема 4. Сучасні погляди на проблему професійної кар'єри	3		1		2
Тема 5. Сучасні погляди на проблему професійної кар'єри	3		1		2
Тема 6. Професійна стагнація особистості і кар'єрний розвиток	3		1		2
Змістовий модуль 2. Професійна кар'єра: планування та управління					
Тема 7. Планування кар'єри в освіті, особливості її планування в різні вікові періоди	3	1			2
Тема 8. Управління професійною кар'єрою в освіті	3	1			2
Змістовий модуль 3. Портфоліо кар'єрного просування					
Тема 9. Підходи до розвитку кар'єри. Модель	3	1			2

побудови кар'єри в різних організаціях Зоннфельда					
Тема 10. Самоменеджмент: ефективні технології.	3		1		2
Всього годин	30	4	6		20

4. ТЕМИ ЛЕКЦІЙ

№ з/п	Назви тем лекцій	Кількість годин
1.	Поняття кар'єри. Професійна кар'єра в соціокультурному середовищі в умовах війни та повоєнного відновлення	1
2.	Планування кар'єри в освіті, особливості її планування в різні вікові періоди в умовах війни та повоєнного відновлення	1
3.	Управління професійною кар'єрою в освіті	1
4.	Підходи до розвитку кар'єри. Модель побудови кар'єри в різних організаціях Зоннфельда	1
	Разом	4

Лекція 1

Тема: Поняття кар'єри. Професійна кар'єра в соціокультурному середовищі в умовах війни та повоєнного відновлення

Поняття кар'єри. Основні цілі кар'єри в умовах війни та повоєнного відновлення. Вік та кар'єра. Стать та кар'єра. Кар'єра і освіта. Види кар'єри: внутрішньоорганізаційна кар'єра, спеціалізована кар'єра, неспеціалізована кар'єра. Типи кар'єри: горизонтальна, вертикальна, прихована, доцентрова. Моделі розвитку кар'єри: модель «трамплін», модель «драбина», модель «змія», модель «перехрестя». Моделі середовища організації кар'єри: ситуативна кар'єра; кар'єра «від керівника»; власноручна кар'єра, кар'єра «по трупах», системна кар'єра. Етапи кар'єри. Взаємозв'язок між етапами життя і стадіями кар'єри.

Лекція 2

Тема: Планування кар'єри в освіті, особливості її планування в різні вікові періоди в умовах війни та повоєнного відновлення

Поняття планування в кар'єрі в умовах війни та повоєнного відновлення. Поняття кар'єрного росту в освіті. Кар'єрна стратегія. Особливості планування кар'єри на різних вікових періодах. Поняття «плато кар'єри». Планування кар'єри як планування успіху. Основні шляхи для успішного професійного зростання в освіті в умовах війни та повоєнного відновлення.

Лекція 3

Тема: Управління професійною кар'єрою в освіті

Кар'єра як процес. Кар'єра як результат. Рушії кар'єрного росту в освіті. Шестикутник успіху. Індивідуальні орієнтації. Кар'єризм у жінок. Кар'єризм у чоловіків. Мобінг й кар'єра. Заходи антимобінгу. Кар'єрний ріст і професійна деградація.

Лекції 4

Тема: Підходи до розвитку кар'єри в освіті. Модель побудови кар'єри в різних організаціях Зоннфельда

Створення структурних підрозділів профорієнтації та працевлаштування, акмеологічних центрів, студентських кадрових агентств, центрів кар'єри, що реалізують консалтингові програми кар'єрного розвитку. Діяльність служб працевлаштування випускників. Запровадження технології портфоліо за для актуалізації в аспірантів результатів їх професійної підготовки та визначення перспектив подальшого розвитку кар'єри. Модель побудови кар'єри в різних організаціях Зоннфельда.

5. ТЕМИ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назви тем семінарських занять	Кількість годин
1.	Професійне просування й кар'єра в освіті	1
2.	Кар'єрне зростання як показник професійного успіху особистості	1
3.	Сучасні погляди на проблему кар'єризму	1
4.	Кар'єрна мотивація	1
5.	Професійна стагнація особистості і кар'єрний розвиток	1
6.	Самоменеджмент: ефективні технології.	1
	Разом	6

Семинар1

Тема: Професійне просування й кар'єра в освіті

Питання для обговорення.

1. Теорія кар'єри Е. Шейна. Поняття якорі кар'єри.
2. Професійний характер діяльності. Функції кар'єри.
3. Соціологія кар'єри і лідерства
4. Складові професійного просування в освіті.
5. Особливостей підготовки майбутніх учителів до розвитку професійної кар'єри в умовах запровадження стандартів вищої освіти за спеціальністю 011 "Освітні, педагогічні науки" галузі знань 01 "Освіта/Педагогіка"

Семинар2

Тема: Кар'єрне зростання як показник професійного успіху особистості

Питання для обговорення.

1. Поняття кар'єрного росту в освіті.
2. Рушії кар'єрного росту.
3. Чинники, що впливають на кар'єру.
4. Особистісні якості й кар'єрне зростання в освіті .
5. Випадкові обставини й кар'єра в освіті
6. Кар'єра й показники професійного успіху

Семінар 3

Тема: Сучасні погляди на проблему кар'єризму

Питання для обговорення.

1. Негативні сторони кар'єризму. Погляд на проблему кар'єризму в США, Європі, Азії та Україні.
2. Кар'єризм і роль самоактуалізації у розвитку кар'єрних орієнтацій.
3. Особистісні характеристики, що впливають на кар'єрне просування.
4. Амбітність та її вплив на формування кар'єри.
5. Комунікабельність, Адаптивність. Стресостійкість.
6. Кар'єризм як риса особистості.
7. Кар'єра і діяльність.

Семінар 4

Тема: Кар'єрна мотивація

Питання для обговорення.

1. Основні мотиви кар'єри особистості.
2. Змістові теорії кар'єрної мотивації . Процесуальні теорії кар'єрної мотивації.
3. Класична теорії Ф. Тейлора.
4. Теорія А. Маслоу.
5. Теорія Ф. Герцберга.
6. Теорія Д. Мак-Клеланда.
7. Теорія людських ставлень Р. Лайерта.
8. Теорія обумовлення Б. Скіннера.
9. Теорія очікування В. Врума.
10. Мотиваційна теорія Л. Портера і Л.Лоуера.

Семінар 5

Тема :Професійна стагнація особистості і кар'єрний розвиток

Питання для обговорення.

1. Професійні криз на різних вікових етапах. Причини відмови від кар'єри.

2. Кар'єрний ріст і професійна деградація. Криза середини кар'єри. Деформація в кар'єрі. Деформація управлінських рішень. Деформація менталітету. Деформації емоційної сфери.

3. Редукція професійних обов'язків. Деформація іміджу працівника. Деструктивні конфлікти в організації.

4. Кар'єрні бар'єри в професійній діяльності.

5. Синдром вигорання працівника. Синдром професійного самогубства. Синдром набутої безпорадності. Синдром кар'єрної кризи.

6. Явище апшифтингу і адуншифтингу. Дауншифтинг як стійкий розвиток. Дауншифтинг і професійне самовизначення. Дауншифтинг і сім'я. Дауншифтинг і здоров'я.

Семінарб.

Тема: Самоменеджмент: ефективні технології

Питання для обговорення.

1. Сутність поняття «самоменеджмент», етапи та передумови виникнення.

2. Концепції самоменеджменту.

3. Поняття успіху в процесі самоменеджменту. Поняття та суть кар'єри в самоменеджменті

4. Тайм-менеджмент

5. Технологія і правила делегування.

САМОСТІЙНА РОБОТА

Зміст самостійної роботи з навчальної дисципліни «Розвиток професійної кар'єри в освіті» спрямований на ознайомлення аспірантів з розвитком професійної кар'єри в освітній практиці.

Самостійна робота поділяється на 10 тем (по 2 годин кожна).

Кожна самостійна робота передбачає підготовку презентаційного матеріалу.

№ з/п	Назви тем самостійних робіт	Кількість годин
1	Поняття кар'єри. Професійна кар'єра в соціокультурному середовищі	2
2	Професійне просування й кар'єра в освіті	2
3	Кар'єрне зростання як показник професійного успіху особистості	2
4	Сучасні погляди на проблему кар'єризму	2
5	Кар'єрна мотивація	2
6	Професійна стагнація особистості і кар'єрний розвиток	2

7	Планування кар'єри в освіті, особливості її планування в різні вікові періоди	2
8	Управління професійною кар'єрою в освіті	2
9	Підходи до розвитку кар'єри. Модель побудови кар'єри в різних організаціях Зоннфельда	2
10	Самоменеджмент: ефективні технології	2

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

У процесі вивчення дисципліни застосовуються наступні методи навчання: словесні, наочні, пояснення, організація самостійної роботи, що передбачає підвищення інтересу, пізнавальної потреби, актуалізацію базових знань, необхідних умінь і навичок; вивчення нового матеріалу; конкретизації й поглиблення знань, набування практичних умінь і навичок, які сприяють використанню пізнаного інтересу; контролю й оцінки результатів навчання, опора на індуктивні й дедуктивні, аналітичні й синтетичні методи, організації діяльності студентів, стимулювання діяльності.

Метод проблемного викладу, що визначається формулюванням пізнавального завдання та розкриттям системи доведення, порівнюючи погляди, різні підходи, показує спосіб розв'язання поставленого завдання.

Частково-пошуковий, або евристичний метод. Його суть – організації активного пошуку розв'язання висунутих (чи самостійно сформульованих) пізнавальних завдань на основі евристичних вказівок. Процес мислення набуває продуктивного характеру і є перевіреним способом активізації мислення, спонукання до пізнання.

Дослідницький метод. Після аналізу матеріалу, постановки проблем і завдань та короткого інструктажу студенти самостійно вивчають джерела, виконують пошукові дії. Ініціатива, самостійність, творчий пошук виявляються в діяльності найповніше. Методи навчальної роботи безпосередньо переходять у методи, які реалізують науковий пошук.

Методи дистанційного навчання: телекомунікаційні (інтерактивні комп'ютерні відеоконференції, on-line консультації, самостійна робота здобувачів вищої освіти ступеня доктор філософії з використанням освітніх платформ (Zoom, Classroom, Google Meet) та месенджерів (Telegram, Viber).

МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Поточний контроль успішності засвоєнням аспірантами навчального матеріалу здійснюється шляхом презентації опрацьованого матеріалу під час семінарських занять. Підсумковий контроль здійснюється у формі заліку, що передбачає презентацію авторського порфоліо власної стратегії розвитку професійної кар'єри.

РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЯКІ ОТРИМУЮТЬ АСПІРАНТИ

Оцінювання результатів навчання здобувачів здійснюється за 100-бальною шкалою, шкалою ECTS та національною шкалою.

Очікувані результати навчання, контрольні заходи та терміни виконання оголошуються на першому занятті в семестрі. Враховуються бали, набрані на заняттях та під час підсумкового іспиту. При цьому обов'язково враховуються: присутність на заняттях та активність здобувача під час заняття; недопустимість пропусків та запізнень на заняття; користування мобільним телефоном чи іншими пристроями під час заняття в цілях, не пов'язаних з навчанням; списування та плагіат; несвоєчасне виконання поставленого завдання та ін.

Загальна трудомісткість дисципліни – 100 балів на 6 семестри, із них 85 балів здобувач може отримати впродовж роботи на семінарських, лекційних, практичних заняттях, 15 балів – на заліку.

Схема нарахування балів з дисципліни подано у таблиці.

Поточне тестування та самостійна робота														ЗАЛІК	СУМА
Змістовий модуль 1.							Змістовий модуль 2.				Змістовий модуль 3				
T1	T2	T3	T4	T5	T6	ПА	T7	T8	ПА	T9	T10	ПА			
6	6	6	6	6	6	7	6	6	8	6	6	8	15	100	

Примітка: T1, T2, ..., T15 – тема програми, ПА- підсумкова атестація

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для екзамену, диференційованого заліку, курсового проекту (роботи), практики
90 – 100	A	відмінно
82-89	B	добре
75-81	C	
69-74	D	задовільно
60-68	E	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ

1. Робоча навчальна програма.
2. Опорні конспекти лекцій.
3. Веб-ресурси

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

ОСНОВНА

1. Алексєєва, С. (2018) Підготовка майбутніх дизайнерів до розвитку професійної кар'єри: теорія і практика: монографія. Міленіум, 484 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/727617>
2. Планування й розвиток професійної кар'єри учнівської молоді у системі професійно-технічної освіти: навчальний посібник. [С. Алексєєва, Л. Єршова, Д. Закатнов, В. Лозовецька, В. Орлов]. Житомир: «Полісся», 2018. 186 с.
3. Система консультування з професійної кар'єри учнів професійно-технічних навчальних закладів: монографія [Алексєєва С., Величко Н., Єршова Л., Закатнов Д., Кузьмінська Л., Лозовецька В., Орлов В.]. Житомир: «Полісся», 2019. 219 с.
4. Як планувати власну професійну кар'єру: методичні рекомендації для учнів ПТНЗ / Байдулін В., Злочевська Л., Торчевська Н. Київ: ІПТО НАПН України, 2019. 80 с.
5. Алексєєва С. Наукові теорії розвитку професійної кар'єри в сучасних концепціях професійної педагогіки. Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми: зб. наук. пр. Київ-Вінниця: ТОВ фірма«Планер», 2014. Вип. 38 С. 100-104.
6. Алексєєва, С. (2016) Форми та методи он-лайн консультування майбутніх фахівців з розвитку професійної кар'єри. Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми: зб. наук. пр. (44). Київ-Вінниця: ТОВ фірма «Планер». С. 194-198. URL:<https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/166116>
7. Топузов О.М. Педагогічна прогностика: теоретико-методична основа прогнозування розвитку педагогічних наук і педагогічної практики. Рідна школа. 2014. № 7. С. 32 - 38.
8. Топузов О. М. Забезпечення якості загальної середньої освіти: на шляху до європейських стандартів. Український педагогічний журнал. 2015. С. 16–27.

ДОПОМІЖНА

1. Калініна Л.М., Топузов О.М., Лапінський В.В. Факторна модель оцінювання ефективності управління закладом загальної середньої освіти та її практичне застосування. Інформаційні технології і засоби навчання. 2020. Т. 80, № 6. С. 346–368. DOI: <https://doi.org/10.33407/itlt.v80i6.3912>

2. Калініна, Л., & Малюга, М. (2019). Система соціального кредиту як широкомасштабний проект побудови гармонійного суспільства в цифрову епоху. *Український Педагогічний журнал*, (4), 5–18.
<https://doi.org/10.32405/2411-1317-2019-4-5-18>
3. Алексєєва С. В. Формування готовності майбутніх фахівців до реалізації професійної кар'єри. Теоретико-методичні проблеми виховання дітей та учнівської молоді: зб. наук. праць. Кам'янець-Подільський: Зволейко Д.Г., 2012. Вип. 16, кн. 2. С. 3–12.
4. Алексєєва С. В. Психолого-педагогічний супровід обдарованої молоді у підготовці до вибору професійної кар'єри. Навчання і виховання обдарованої дитини: теорія та практика: зб. наук. праць. Київ: Інститут обдарованої дитини, 2013. Вип. 10. С. 115–123.
5. Алексєєва С. В. Особливості розвитку професійної кар'єри у дизайнерській діяльності. *Мистецька освіта: зміст, технології, менеджмент*. Серія: Педагогічні науки: зб. наук. праць. Київ: Тонар, 2014. Вип. 9. С. 75–91.
6. Алексєєва С. В. Організація діяльності педагогічного колективу з підготовки дизайнерів до розвитку професійної кар'єри у професійних навчальних закладах художнього профілю. Теорія і методика професійної освіти: електронне наукове фахове видання. 2015. Вип. 6 (2). URL: https://docs.wixstatic.com/ugd/2f377b_37484483076e451a93b567e73f3677e7.pdf
7. Алексєєва С. В. Тренінгові технології розвитку професійної кар'єри у процесі підготовки фахівців з дизайну. *Професійно-технічна освіта*. № 3 (68). 2015. С. 22–25.
8. Алексєєва С. В. Особливості розвитку дизайнерської кар'єри в економічно розвинених країнах світу. Теорія і методика професійної освіти : електронне наукове фахове видання. 2015. Вип. 7 (3). URL: https://docs.wixstatic.com/ugd/2f377b_9fdd6c9b58ba4d81bef363130c20192d.pdf
9. Топузов О.М. Соціальне співробітництво в системі загальної середньої освіти. *Український педагогічний журнал*. 2018. №3. С. 47-59.
10. Topuzov O.M. Educational partnership in the system of general secondary education: concept and content. *Ukrainian educational journal*. 2020. 3 (23). pp. 5-13.
11. Топузов М. О. Інформаційно-освітнє середовище навчальних закладів. Проектування відповідно до вимог сучасного суспільства. *Директор школи*. N. 9–10 (825–826), травень 2018, Видавнича група «Шкільний світ», С. 17–25.

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Визначення орієнтації професійної кар'єри - опитувальник "професійна кар'єра". Державний центр зайнятості <https://www.dcz.gov.ua/storinka/vyznachennya-oriyentaciyi-profesiynoyi-karyery-opytuvalnyk-profesiyna-karyera>

2. Професійна кар'єра.

https://stud.com.ua/157125/pedagogika/profesiyna_karyera

3. Буклет для спеціалістів та спеціалісток, які допомагають молоді з професійним самовизначенням [Електронний ресурс] / Мін. молоді та спорту Укр., Мін. соц. політики Укр., Мін. освіти і науки Укр., Держ. служба зайнятості. Київ., 2019 URL: https://ukraine.unfpa.org/sites/default/files/pub-pdf/Буклет%20для%20спеціалістів%20та%20спеціалісток%2С%20які%20доп%20магають%20молоді%20з%20професійним%20самовизначенням_print.pdf

4. Професійний розвиток персоналу підприємств у країнах Європейського Союзу [Електронний ресурс] : посібник / Л. П. Пуховська, А. О. Ворначев, С. О. Леу ; за наук ред. Л. П. Пуховської. Київ : ІІТО НАПНУ, 2015. 176 с.

URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/nrk/Analychni-materialy/11-profesiyniy-rozvitok-personalu-v-es-posibnik.pdf>

5. Чуйко, О. М. Гендер і кар'єра [Електронний ресурс] : навчальний посібник / Чуйко О. М., Куравська Н. В. ; власник прав ДВНЗ Прикарпатський нац. ун. ім В. Стефаніка. Івано-Франківськ. 2019. 365с. URL:http://gestproject.eu/wp-content/uploads/2019/02/Chuiko-Gender_and_Career_PNU.pdf

6. Світ професій: мій вимір, мій успіх [Електронний ресурс] : методико-бібліографічні поради / власник прав Закарпатська обл. бібл. для дітей та юнацтва ; упоряд. Вудмаска Т. М., Горай. Ужгород : [б. в.], 2014. 20с. URL:

http://www.zodub.uz.ua/vydav/download/svit_profesij_mij_vymir_mij_uspix.pdf

7. Майбутнє ринку праці. Протиборство тенденцій, які будуть формувати робоче середовище в 2030 році. [Електронний ресурс]: дослідження / Керол Стабінгз, Джон Уільямс, Джастін Браун ; власник прав Інститутом науки і цивілізації Джеймса Мартіна при Школі бізнесу ім. Саїда Оксфордського університету, 2017. 42с. URL <https://www.pwc.com/ua/uk/survey/2018/workforce-of-the-future-ukr.pdf>

УДК 37.018.43:005.336.1(0.034.2)

Робоча програма затверджена на засіданні вченої ради Інституту педагогіки НАПН України (протокол № 12 від «31» серпня 2022 р.).

Топузов О. М., Алексєєва С. В. Розвиток професійної кар'єри в освіті. Робоча програма навчальної дисципліни для здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії за спеціальністю 011 «Освітні, педагогічні науки» / О. М. Топузов, С. В. Алексєєва. [Електронне видання]. – Київ: Педагогічна думка, 2023. – 22 с.

DOI: 10.32405/978-966-644-688-9-2022-24

ISBN 978-966-644-688-9

Рецензенти:

Опалюк Тетяна Леонідівна, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри соціальної педагогіки і соціальної роботи Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка.

Малихін Олександр Володимирович, доктор педагогічних наук, доцент, головний науковий співробітник відділу дидактики Інституту педагогіки НАПН України.

© Інститут педагогіки НАПН України, 2023 рік

© Педагогічна думка, 2023 рік

© Топузов Олег Михайлович, 2023 рік

© Алексєєва Світлана Володимирівна, 2023 рік